

<https://jrl.ui.ac.ir/?lang=en>

Journal of Research in Linguistics

E-ISSN: 2322-3413

18(1), 73-94

Received: 10.08.2025 Accepted: 19.11.2025

Research Paper

A Pragmatic Investigation of the Speech Act of "Advice" in Akbar Radi's Dramatic Works: Testing and Extending Hinkel's Framework (1997)

Hossein Rahmani *

Associate professor, Department of Linguistics, Faculty of Humanities and Foreign Languages, Payame Noor University, Tehran, Iran
hosein_rahmani@pnu.ac.ir

Abstract:

The speech act of advice, despite its relatively accepted definition, takes on different forms in various social contexts. Previous research has predominantly focused on institutional and non-intimate contexts, such as health consultations and student guidance, leaving the investigation of this speech act in the intimate context of marital relationships, particularly in literary texts, largely neglected. This study aimed to conduct a pragmatic analysis of advice in marital dialogues across 10 plays by Akbar Radi, relying on Hinkel's (1997) classification framework; which categorized advice into direct, cautious, and indirect types. Data were collected qualitatively through content analysis guided by the theoretical framework and analyzed based on inter-coder reliability. The findings revealed that, firstly, all advice in this context was "unsolicited." Secondly, contrary to formal contexts, "direct advice" with a share of 55.81% was the most frequently used type, indicating the central role of "explicitness" in intimate marital relationships. Thirdly, women offered advice significantly more often (70.23%) than men. Furthermore, by identifying 3 new types of advice; "collective advice", "past-oriented advice", and "self-advice"; that did not fit into Hinkel's framework, the present study demonstrated the necessity of expanding this model to align with intimate communicative contexts. This study not only contributed to the research literature on advice in the Persian language, but also offered a novel reading of Radi's dialogue writing by providing an analysis of power dynamics and intimacy in family discourse.

Keywords: Discourse Analysis, Speech Act of Advice, Marital Relationships, Akbar Radi, Hinkel's Framework (1997), Explicitness, Collective Advice.

Introduction

Language, beyond being a semiotic system, is a medium for social action and interaction. From a pragmatic perspective, every utterance, within its specific situational context, realizes an action that can reflect power relations, social dynamics, and cultural structures (Austin, 1962; Yule, 1996). Among these, the speech act of "advice" holds a special place as it necessitates the speaker's intervention in the decision-making and action domain of the listener while simultaneously demanding complex considerations of the individual's "face" and "private sphere" (Brown & Levinson, 1987).

Searle (1969) contrasts advice with a "request", stating that advising is "more like telling you what is best for you". It can be solicited or, more pertinently for this study, unsolicited, where it is offered without a prior request (Landis et al., 2022). Advice inherently limits the autonomy of the advisee and evokes a sense of "inequality between interactants" (Hutchby, 1995, p. 221) and is thus often accompanied by mitigating strategies in formal contexts to reduce its imposition.

Akbar Radi's plays known for their realism and focus on the family setting provide a rich context for examining the discourse of advice in marital relationships. This research investigated all instances of advice in 10 plays by Akbar Radi based on Hinkel's (1997) model and sought to answer:

*Corresponding author

1. What difference exists between men and women in terms of soliciting advice?
2. What differences exist in the type of advice given by men to women and vice versa?
3. Based on Hinkel's (1997) classification, which type of advice is most frequent and how can this frequency be justified?
4. Does Hinkel's model encompass all types of advice in marital relationships?

Materials and Methods

This study employed a qualitative research design, specifically utilizing a descriptive-analytical approach, to investigate the speech act of advice within its natural discursive context. The primary data source consisted of the dramatic works of the renowned Iranian playwright, Akbar Radi. His plays were selected as the research population due to their profound realism, deep psychological portrayal of characters, and their central focus on familial and marital dynamics, which provide a rich and authentic corpus for analyzing everyday communication.

From the complete collection of Radi's works, a purposive sample of 10 plays was selected. The selection criterion was the presence of rich, dynamic dialogues between married couples that were likely to contain instances of advisory language. The selected plays were: *Ofool* (Decline), *Rowzane Abi* (The Blue Window), *Marg dar Paez* (Death in Autumn), *Az Poshte Shisheha* (From Behind the Windows), *Monji dar Sobhe Namnak* (Savior in the Damp Morning), *Hamlet ba Salade Fasl* (Hamlet with Season Salad), *Pellekan* (The Stairs), *Ahesteh ba Gole Sorkh* (Slowly with the Red Rose), *Amiz Ghalamdoon*, and *Cactus*.

Data collection was conducted through documentary study. The researchers meticulously read all dialogues between husband and wife characters in the ten selected plays. The unit of analysis was defined as any "dialogue turn containing the speech act of advice", whether explicit or implicit. Each instance was extracted along with its surrounding contextual dialogue to ensure accurate interpretation. The data analysis followed a two-phase process guided by directed content analysis:

1. **Initial Coding Based on Hinkel's Framework:** The extracted instances of advice were initially coded and categorized according to Hinkel's (1997) tripartite model:
 - a. *Direct Advice:* Coded for utterances containing imperative verbs or explicit modals like "must" and "don't"
 - b. *Cautious Advice:* Coded for utterances featuring mitigating devices, such as "I think", "perhaps", or interrogative forms like "Why don't you...?"
 - c. *Indirect Advice:* Coded for utterances that implied a recommended course of action without explicit formulation (e.g., "There's aspirin in the pharmacy.")
2. **Identification of Emergent Categories:** Instances that could not be adequately classified within Hinkel's model were set aside for a second, inductive analysis. Through an iterative process of examination, these data were grouped based on shared linguistic and pragmatic features, leading to the emergence of new, data-driven categories, namely "Collective Advice", "Past-Oriented Advice", and "Self-Advice".

To ensure the reliability and objectivity of the coding process, inter-coder reliability was calculated. A second coder, proficient in pragmatics, was trained on the operational definitions of Hinkel's categories and independently coded a randomly selected 20% of the data. The agreement rate between the two coders was 87%, indicating a high level of coding consistency. Discrepancies were discussed and resolved to refine the coding definitions. Finally, the coded data were analyzed quantitatively to determine the frequency and distribution of different advice types across genders and qualitatively to interpret the discursive functions and strategic uses of these speech acts within the marital relationships depicted by Radi.

Discussion of Results and Conclusion

The analysis of 215 instances of advice revealed complex patterns that both tested and extended the theoretical framework.

Answer to Research Question 1: Solicitation of Advice

A foundational finding was that all advice (100%) in the marital dialogues was unsolicited. Neither husbands nor wives explicitly requested advice before receiving it. This suggested that in the long-shared life of marriage, partners in Radi's world felt a license or responsibility to intervene in each other's domains without an invitation, which was driven by shared concerns.

Answer to Research Question 2: Gender Distribution

Women offered advice significantly more often (70.23%, 151 instances) than men (29.77%, 64 instances). This disparity must be interpreted within the socio-cultural context of Radi's works. Women often appear as "emotional managers" and "crisis organizers" of the household. Their frequent advice reflects this social and emotional responsibility. For instance, the character "Mah-Sima" in "Hamlet with Season Salad" delivered 36 instances of purely direct advice, embodying an authoritative guide and seeking to organize her husband's life.

Answer to Research Question 3: Dominance of Direct Advice

Contrary to findings in institutional contexts, direct advice was the dominant type with a frequency of 55.81% (120 instances). This linguistic explicitness was explained by the unique features of the marital context:

Intimacy License: In close, long-term relationships, individuals felt less need for linguistic formalities to protect their partner's "face". An imperative like "Don't smoke!" could be interpreted as care and responsibility, not merely imposition.

Context of Crisis: Much advice was given at the peak of critical situations. In these moments, directness took on a practical and urgent function, reflecting raw emotion rather than premeditated strategy.

This finding challenged studies that viewed unsolicited advice as inherently harmful as it often did not trigger resistance in Radi's world. Instead, it aligned with research highlighting directness as a feature of intimate familial communication.

Answer to Research Question 4: Expanding Hinkel's Framework

A significant finding was the identification of new advice types that fell outside Hinkel's (1997) model, necessitating its expansion.

1. **Collective Advice (10.70%):** The speaker used the pronoun "we", including themselves as the target of the advice (e.g., "Now we must talk. We must take care of ourselves."). This was a sophisticated pragmatic strategy that reduced the imposing nature of advice by transforming it from an individual "command" into a "shared goal", thereby persuading the listener through a sense of common fate.
2. **Past-Oriented Advice (2.79%):** The speaker referred to advice previously given that was not followed (e.g., "You shouldn't have eaten all that pickle"). This type served a meta-pragmatic function, primarily aiming for "blame" or "indirect protest", introducing a temporal dimension to advice discourse.
3. **Self-Advice (0.93%):** The speaker advised themselves (e.g., "I should hide this damned box somewhere"). This was often used in situations of helplessness or as a performative, indirect way of urging the listener to act.

This study demonstrated that the speech act of advice in the intimate context of marital relationships in Radi's works did not follow the rules governing formal contexts. Unadorned explicitness replaced mitigation and the prominent role of gender was a defining feature. Hinkel's (1997) model, while a useful starting point, was insufficient. By identifying "collective", "past-oriented", and "self-advice", this research proved the necessity of expanding this framework for intimate communicative settings.

The entirely "unsolicited" nature of the advice underscored the active role partners took. The prevalence of direct advice introduced the "intimacy license" as a key factor in mitigating face threat, while "collective advice" emerged as an intelligent strategy for managing the relationship and reducing the domineering load of advice. This study was a step towards localizing discourse analysis within Persian language and culture, aiding in the understanding of characterization and power dynamics in family-themed literature. Future research could analyze naturalistic data from real-life Iranian couples and compare advice across different literary works.

مقاله پژوهشی

بررسی کاربردشناختی کنش گفتار «توصیه» در آثار نمایشی اکبر رادی

*حسین رحمانی^{ID}

چکیده

کنش گفتار توصیه، به‌رغم تعریف نسبتاً پذیرفته‌شده‌اش، در بافت‌های مختلف اجتماعی صورت‌های متفاوتی به خود می‌گیرد. پژوهش‌های پیشین عمدتاً بر بافت‌های نهادی و غیرصمیمی (مانند مشاوره سلامت و راهنمایی دانشجویی) متمرکز بوده‌اند و بررسی این کنش گفتار در بستر صمیمی روابط زناشویی، به‌ویژه در متون ادبی، مغفول مانده است. این پژوهش با هدف تحلیل کاربردشناختی توصیه در گفت‌وگوهای زناشویی در ده نمایشنامه از اکبر رادی و با اتکا به چارچوب طبقه‌بندی هینکل (1997) انجام شده است. داده‌ها به روش نمونه‌گیری هدفمند و با تحلیل محتوای هدایت‌شده توسط چارچوب نظری گردآوری شد. یافته‌ها نشان داد که اولاً، تمامی توصیه‌ها در این بافت، «درخواست‌نشده» هستند. ثانیاً، برخلاف بافت‌های رسمی، «توصیه‌های مستقیم» با سهم ۵۵.۸۱٪، پرکاربردترین نوع هستند که نشان از نقش محوری «صراحت» در روابط صمیمی زناشویی دارد. ثالثاً، زنان به‌طور معناداری (۷۰.۲۳٪) بیش از مردان اقدام به توصیه می‌کنند. افزون بر این، پژوهش حاضر با شناسایی سه گونه جدید «توصیه جمعی»، «توصیه ناظر بر گذشته» و «توصیه به خود» که در چارچوب هینکل جای نمی‌گیرند، لزوم بسط این مدل را برای تطابق با بافت‌های ارتباطی صمیمانه نشان می‌دهد. این مطالعه نه تنها بر ادبیات پژوهشی توصیه در زبان فارسی می‌افزاید، بلکه با ارائه تحلیلی از پویایی قدرت و صمیمیت در گفتمان خانوادگی، خوانشی نو از دیالوگ‌نویسی رادی ارائه می‌کند.

کلیدواژه‌ها: تحلیل گفتمان، کنش گفتار توصیه، روابط زناشویی، اکبر رادی، چارچوب هینکل (1997)، صراحت گفتاری، توصیه جمعی.

۱. مقدمه

زبان، فراتر از یک نظام نشانه‌شناختی، بستری برای کنش و تعامل اجتماعی است. از منظر کاربردشناسی، هر گفتار در بافت موقعیتی خاص، کنشی را محقق می‌سازد که می‌تواند بازتابی از روابط قدرت، مناسبات اجتماعی و ساختارهای فرهنگی باشد (Austin, 1962; Yule, 1996). در این میان، کنش گفتار «توصیه» از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است چرا که مستلزم دخالت گوینده در حوزه تصمیم‌گیری و عمل مخاطب است و همزمان، ملاحظات پیچیده‌ای را در مورد «وجه»^{۳۳} و «حوزه خصوصی» فرد طلب می‌کند (Brown and Levinson, 1987).

هرچند در تحلیل گفتمان، تعریفی واضح و قطعی درباره توصیه وجود ندارد (Decapua and Huber, 1995; Vine, 2004)، اما سرل^{۳۴} (1969: 67) آن را در تقابل با کنش گفتار «درخواست»^{۳۵} قرار می‌دهد و معتقد است که توصیه «گونه‌ای از درخواست کردن نیست... توصیه کردن به شما، به معنای وادار کردن به انجام کاری نیست، برخلاف درخواست که چنین ماهیتی دارد. توصیه کردن مثل این است که به شما گفته شود چه چیزی برای شما بهتر است». بنابراین، توصیه قدرت دستوری ضعیف‌تری نسبت به درخواست دارد. با این حال، می‌توان توصیه را «پیشنهادی» قلمداد کرد که گوینده انجام آن را به نفع مخاطب و در راستای منافع وی ارزیابی می‌کند (Vehviläinen, 2012:32; Haverkate, 1984). توصیه از نظر دلال^{۳۶} و بوناچیو^{۳۷} (2010) پیشنهادی است درباره اینکه تصمیم‌گیرنده چه گزینه‌ای را انتخاب کند و یا «پیشنهادی که اقدام خاصی را برای منافع مخاطب توصیه می‌کند و پیامد پیروی از آن مطلوب است» (Tsui, 1994: 122). آنچه از این تعریف به ذهن می‌آید این است که کننده کار در انجام کار با مشکلی روبروست (Angouri, 2012)، و نیز اینکه افراد غالباً برای بهبود تصمیم‌های خود به دنبال توصیه و راهنمایی می‌روند (Bonaccio and Dalal, 2006; Palmeira et al., 2015; Pescetelli et al., 2021) و هدف از ارائه توصیه این است که شنونده به انجام کاری تحریک یا از انجام آن منصرف شود که نفع وی در آن است. از نظر هایلند^{۳۸} و هایلند^{۳۹} (2012: 53) بهتر است توصیه توسط کسانی ارائه شود که «احساس می‌کنند بهترین راه حل را برای شنونده می‌دانند» اما همیشه اینطور نیست؛ اگرچه در برخی موارد فردی در انجام کاری از فردی / افرادی دیگر آگاهانه درخواست توصیه و راهنمایی می‌کند (Feng and Magen, 2016; Paik, 2020)، در مواقعی دیگر بدون اینکه درخواستی مبنی بر این کار کرده باشد، با توصیه دیگران مواجه می‌شود (Landis et al., 2022)؛ توصیه در حالت اول را درخواست شده^{۴۰} و در حالت دوم درخواست نشده^{۴۱} می‌نامند.

توصیه، هم در حالت درخواست شده و هم در حالت درخواست نشده، آزادی عمل فرد توصیه‌شونده را محدود می‌کند و «نابرابری بین متعاملین» را به ذهن متبادر می‌کند (Hutchby, 1995: 221) و توصیه‌کننده را به سبب پیشنهادی که شنونده از آن خبر ندارد، در جایگاه فرادست و شنونده را در جایگاه فرودست می‌نشانند، به‌ویژه اگر توصیه پذیرفته شود (Wardhaugh, 1985; Shaw and Hepburn, 2013; Wilson and Kunkel, 2000)؛ بنابراین توصیه، به دلیل ماهیت مداخله‌گرانه‌اش، همواره با مفاهیمی چون «تهدید وجه»،^{۴۲} «نابرابری» (Hutchby, 1995) و «محدود کردن خودمختاری» مخاطب همراه است (Brown and Levinson, 1987; Goldsmith and Fitch, 1997; Goldsmith and MacGeorge, 2000; Locher and Hoffmann, 2006; Morrow, 2006; Hatamzadeh and Kazemian, 2025). از این رو، در بافت‌های رسمی و غیررسمی، اغلب با استراتژی‌های تعدیل‌کننده و احتیاط‌آمیز (مانند «فکر می‌کنم»، «شاید بهتر باشد...»، «به نظر من...») به جای دستورات صریح (مثل «این کار را انجام بده!»)، (Brown and Levinson, 1987; Goldsmith and Fitch, 1997; Kazemian et al. 2025; Kazemian and Amouzadeh, 2025)

³³ face

³⁴ J. R. Searle

³⁵ request

³⁶ R. S. Dalal

³⁷ S. Bonaccio

³⁸ K. Hyland

³⁹ F. Hyland

⁴⁰ solicited

⁴¹ unsolicited

⁴² face supporting act (FSA)

و نشانگرهای احتیاط^{۴۳} (مانند «ممکن است»، «شاید» (Brown and Levinson, 1987; Locher, 2006) که از قطعیت جمله می‌کاهند، همراه می‌شود تا از بار تحمیل آن کاسته شود و احتمال پذیرش را افزایش دهد. البته نباید فراموش کرد که توصیه می‌تواند عمل حامی وجهه^{۴۴} نیز محسوب شود چون توصیه‌کننده، توصیه‌ها را در راستای منافع شنونده می‌داند.

نمایشنامه‌های «اکبر رادی» به دلیل واقع‌گرایی، توجه به مسائل اجتماعی و روان‌کاوی شخصیت‌ها در بستر خانواده، بستری غنی برای بررسی گفتمان توصیه در روابط زناشویی فراهم می‌کنند. بنابراین، پژوهش حاضر با بررسی کلیه توصیه‌های موجود در ۱۰ نمایشنامه اکبر رادی بر اساس مدل هینکل^{۴۵} (1997) که توصیه‌ها را به ۳ دسته (مستقیم، محتاطانه، غیرمستقیم) تقسیم می‌کند، می‌پردازد و از این رهگذر می‌کوشد به این پرسش‌ها پاسخ دهد: ۱ چه تفاوتی میان زنان و مردان از نظر درخواست توصیه وجود دارد؟ ۲ چه تفاوتی در نوع توصیه‌های مردان به زنان و بالعکس وجود دارد؟ ۳ بر اساس تقسیم‌بندی توصیه‌های هینکل (1997) توصیه‌های بیشتر از کدام نوع است و این فراوانی چگونه توجیه می‌شود؟ ۴ آیا مدل هینکل دربرگیرنده انواع توصیه‌های روابط زناشویی هست؟ واکاوی این پرسش‌ها در بستر «روابط زناشویی»، که خود به‌طور ذاتی آکنده از صمیمیت، تاریخچه عاطفی مشترک و در عین حال، بالقوه مملو از رابطه قدرت و چالش‌های ارتباطی است، درک ما را از چگونگی تعامل زبانی در صمیمی‌ترین سطوح روابط انسانی عمق می‌بخشد و لایه‌های پنهان دینامیک ارتباطی در نهاد خانواده را آشکار می‌سازد. این پژوهش جدا از اضافه کردن بر ادبیات پژوهش در این زمینه در تلاش است تا جای خالی این نوع پژوهش را در ادبیات فارسی کم کند و گزینه‌های دیگری را به چارچوب هینکل اضافه کند تا به بهینه شدن آن برای درک بهتر توصیه در محیط‌های صمیمی و در صحنه زندگی خانوادگی تبدیل شود.

۲. پیشینه پژوهش

مرور ادبیات پژوهش نشان می‌دهد که مطالعات مربوط به توصیه را می‌توان در چند حوزه موضوعی اصلی دسته‌بندی کرد که هر کدام بر جنبه‌ای خاص از این کنش گفتار تمرکز دارند. این دسته‌بندی نه بر اساس ابزار یا فرهنگ، بلکه عمدتاً بر اساس بافت موقعیتی و نوع رابطه بین مشارکان انجام شده است:

- توصیه در بافت‌های نهادی و حرفه‌ای: این دسته شامل مطالعاتی است که به مشاوره‌های سلامت
- (Silverman, 1997; Heritage and Sefi, 1992; Leppänen, 1998; Pilnick, 1999, 2001; Sarangi and Clarke, 2002) راهنمایی دانشجویی (Erikson and Shultz, 1982; Boatman, 1987; Bresnahan, 1992; Hay, 1994; Angouri, 2012; Vehviläinen, 2012; Zhang and Hyland, 2021)، و برنامه‌های تلفنی/رادیویی (Hudson, 1990; Gaik, 1992; Decapua and Dunham, 1993; Hutchby, 1995)، می‌پردازند. وجه مشترک این پژوهش‌ها، تأکید بر تخصص توصیه‌دهنده، عدم تقارن مشارکان، و لزوم «تعدیل توصیه» برای حفظ حرفه‌ای‌گری و مدیریت وجهه است. این دسته، پرجمع‌ترین مجموعه مطالعات را تشکیل می‌دهد. برای نمونه، جفرسون^{۴۶} و لی^{۴۷} (1992) اشاره کرده‌اند که توصیه از سوی فردی که دارای «صلاحیت» تلقی می‌شود (مانند یک پزشک یا مشاور آکادمیک)، ذاتاً معتبرتر است. با این حال، این اقتدار باید با ظرافت مدیریت شود تا به رابطه خدشه‌ای وارد نیاید. هریتیج و سفی (1992) در مطالعه مشاوره‌های سلامت نخست‌زادگان، به استراتژی‌های تعدیل توصیه توسط مشاوران پرداختند و نشان دادند چگونه آنان از توصیه‌های مستقیم اجتناب می‌کنند. هاچی (1995) نیز در تحلیل برنامه‌های رادیویی، نقش عدم تقارن در رابطه مشاوره‌ای و مقاومت مخاطبان در برابر توصیه‌های مستقیم را بررسی کرد. لوشر (2006) در مطالعه اینترنتی، به ساختار هویت «مشاور» به عنوان یک متخصص پرداخت.

⁴³ hedge

⁴⁴ face supporting act (FSA)

⁴⁵ E. Hinkel

⁴⁶ G. Jefferson

⁴⁷ J. R. E. Lee

- توصیه در روابط نزدیک و غیررسمی: این حوزه از مطالعات کم‌شمارتر است. **شاو و هیرن** (2013) در مطالعه‌ای بر رابطه مادران و دختران نشان دادند که چگونه توصیه‌های مادران می‌تواند با مقاومت و تاکید دختران بر «شایستگی» خودشان همراه شود. **القرنی** (2024) با تحلیل ۱۵۹ نصیحت پدران خطاب به پسران در جهان عرب بین قرن‌های هفتم تا دهم میلادی، صراحت گفتار و ارائه نصیحت بدون هیچ پرده‌پوشی را به عنوان ویژگی اصلی این ارتباط قلمداد می‌کند و آن را ناشی از رابطه صمیمی پدر و پسر، تسلط پدرانه و بازتابی از وظیفه دینی هدایت در اسلام می‌داند. از یک سو، مطالعاتی مانند **فیتز سایمون**^{۴۸} و **لمان**^{۴۹} (2004) نشان می‌دهند که توصیه‌های درخواست‌نشده که با دیدگاه فرد در تضاد هستند، می‌توانند «عاملیت فردی» را تهدید کرده و منجر به واکنش منفی و حتی رفتار معکوس شوند. از سوی دیگر، پژوهش مهم **بورتن**^{۵۰} (2004) به وضوح نشان می‌دهد که در بین شخصیت‌های بسیار صمیمی، توصیه نه تنها تحمیل‌کننده نیست، بلکه می‌تواند به «تقویت رابطه اجتماعی» و بهبود وجهه طرفین کمک کند. این نشان می‌دهد که در روابط عمیق، توصیه به عنوان نشان‌دهنده «دغدغه» تفسیر می‌شود، نه «قضاوت».

- توصیه در مطالعات بین فرهنگی: پژوهش‌هایی مانند **هینکل** (1997) و **الشبول و زارعی** (2013) به تفاوت‌های فرهنگی در ابراز توصیه پرداخته‌اند و نشان داده‌اند که هنجارهای فرهنگی بر ترجیح‌گزینه برای استفاده از انواع مستقیم یا غیرمستقیم تأثیر می‌گذارد. مطالعه **الشبول و زارعی** (2013) نمونه بارزی از تعامل فرهنگ و جنسیت است. آنها دریافتند که مردان ایرانی فارسی‌زبان، «توصیه غیرمستقیم» را ترجیح می‌دهند، در حالی که زنان هم‌وطن آنان «توصیه همراه با احتیاط» را بیشتر می‌پسندند. این یافته نشان می‌دهد که نمی‌توان یک الگوی فرهنگی یکسان را به همه اعضای یک فرهنگ تعمیم داد و متغیرهای دیگری مانند جنسیت نیز در این ترجیحات تأثیر گذارند. با وجود این حجم از مطالعات، شکاف‌های عمده‌ای مشاهده می‌شود که پژوهش حاضر قصد دارد به آنها بپردازد. تمرکز غالب پژوهش‌ها بر بافت‌های «رسمی» و «نهادی» است و بررسی توصیه در صمیمی‌ترین و در عین حال پیچیده‌ترین رابطه انسانی - یعنی رابطه زناشویی - به شدت مغفول مانده است و نیز رویکرد موجود به توصیه، عمدتاً مبتنی بر داده‌های طبیعی یا شبه‌طبیعی است. کاربرد مدل‌های نظری در بافت «ادبیات نمایشی فارسی» و به‌ویژه در آثار یک نویسنده مانند رادی، به ندرت آزموده شده است. به‌علاوه، مدل‌های کلاسیک مانند مدل **هینکل** (1997) که برای بافت‌های آموزشی طراحی شده‌اند، ممکن است نتوانند تمامی پیچیدگی‌های توصیه در بافت‌های صمیمی را پوشش دهند. این پژوهش به طور مستقیم به آزمون و بسط این مدل می‌پردازد.

۳. سیمای پژوهش

۳.۱. بنیان نظری پژوهش

بر اساس میزان صراحت، **هینکل** (1997) توصیه را به ۳ نوع تقسیم می‌کند:

۱. توصیه مستقیم:^{۵۱} هر نظری که شامل جملات امری یا فعل باید باشد. از نظر **هینکل** (1997) توصیه مستقیم در موقعیت‌های روشن و نیز در موقعیت‌هایی که راه‌حل‌های نسبتاً ساده دارند، موقعیت‌هایی که کمترین تهدید وجهه دارند، عادی است.
۲. توصیه محتاطانه:^{۵۲} هر نظری که شامل صراحت‌زدایی‌های آشکار، ابزارهای تعدیل‌کننده یا ملایم‌کننده مختلف باشد، مانند عباراتی نظیر «فکر می‌کنم»، «به نظر می‌رسد که»، یا سؤالاتی مانند «چرا را نمی‌کنی»، یا افعال کمکی غیر از باید. این توصیه‌ها شامل موارد زیر است:

- نرم‌کننده‌ها/تعدیل‌کننده‌ها:^{۵۳} به نظر می‌رسد که
- سؤال‌ها: چرا تو را انجام می‌دهی/نمی‌دهی؟

⁴⁸ G. J. Fitzsimons

⁴⁹ D. R. Lehman

⁵⁰ P. J. Burton

⁵¹ direct advice

⁵² hedged advice

⁵³ mitigation devices

- بیانات غیرشخصی:^{۵۴} مهم / خوب است که تو

۳. توصیه غیرمستقیم:^{۵۵} هر نظری که فاقد توصیه صریح یا تعدیل شده باشد، اما اطلاعات کافی برای عمل بر اساس آن را داشته باشد. مدل **هینکل** (۱۹۹۷) با ارائه یک دسته‌بندی سه‌گانه واضح (مستقیم، محتاطانه، غیرمستقیم)، یک چارچوب تحلیلی عملی در اختیار پژوهشگر قرار می‌دهد تا به راحتی داده‌های زبانی (گفتاری یا نوشتاری) را جمع‌آوری کرده و بر اساس معیارهای عینی «استفاده از فعل امری»، «تعدیل‌کننده‌ها» یا «ارائه اطلاعات ضمنی»، آن‌ها را در یکی از این سه دسته جای دهد. این امر تحلیل داده‌ها را نظام‌مند و عینی می‌کند. تأثیر بافت موقعیتی بر انتخاب هر استراتژی، مثلاً توصیه مستقیم در موقعیت‌های کم‌تهدید (مثلاً توصیه یک پزشک به بیمار)، توصیه محتاطانه و غیرمستقیم با استفاده از تعدیل‌کننده‌ها، برای نرم کردن تأثیر سخن و حفظ وجهه مخاطب، مدل او را از یک طبقه‌بندی صرفاً زبانی فراتر برده و به آن بعد کاربردشناختی و اجتماعی می‌بخشد. توجه هینکل به مفهوم «وجهه» و نیز ملاحظات آن در توصیه‌های مستقیم (تهدید وجهه سلبی) و توصیه‌های محتاطانه و غیرمستقیم (کاستن از تهدید وجهه)، مدل وی را به نظریه ادب **براون و لوینسون** (۱۹۸۷) پیوند می‌دهد و به اعتبار نظری مدل وی می‌افزاید و بدین ترتیب پژوهشگر نیز تحلیل خود را در چارچوبی نظری غنی‌تر ارائه می‌کند. علاوه بر این موارد، انعطاف‌پذیری مدل هینکل و کاربرد آن در بررسی مشاوره پزشکی، مشاوره تحصیلی و روابط دوستانه دامنه کاربردپذیری مدل وی را بسیار گسترده می‌کند. اِذا، مدل **هینکل** (۱۹۹۷) به دلیل سادگی، عملیاتی بودن، توجه به بافت اجتماعی، قابلیت استفاده در مطالعات بینافرهنگی و توانایی پیوند با نظریه‌های ادب، یک چارچوب تحلیلی بسیار مناسب و قدرتمند برای بررسی پیچیدگی‌های کنش گفتار «توصیه» در موقعیت‌های مختلف ارتباطی به شمار می‌آید. این مدل به پژوهشگر کمک می‌کند تا فراتر از ساختار جمله، به کارکرد اجتماعی و بین‌فردی زبان نگاه کند. با این حال، همانطور که **کوپر** (۲۰۱۰) در مطالعه خود در فضای آنلاین نشان داد، این مدل در بافت‌های جدید ممکن است نیاز به بسط و افزودن گونه‌های جدید داشته باشد. پژوهش حاضر نیز در پی آزمون همین فرض در بافت ادبیات نمایشی است.

۲.۳. داده‌های پژوهش: روش گردآوری و تحلیل

جامعه آماری این پژوهش، کلیه نمایشنامه‌های اکبر رادی است. از این جامعه، ۱۰ نمایشنامه که حاوی دیالوگ‌های غنی و توصیه‌آمیز بین زنان و شوهران‌شان بودند، به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. نمایشنامه‌های انتخاب‌شده عبارتند از: افول، روزنه آبی، مرگ در پاییز، از پشت شیشه‌ها، منجی در صبح نمناک، هاملت با سالاد فصل، پلکان، آهسته با گل سرخ، آمیز قلم‌دون و کاکتوس. روش گردآوری داده‌ها، مطالعه اسنادی بود. تمامی دیالوگ‌های میان زن و شوهرها در این نمایشنامه‌ها به دقت مطالعه و استخراج شد. واحد تحلیل در این پژوهش، «گفت‌وگوی حاوی کنش گفتار توصیه» در نظر گرفته شد. یک «گفت‌وگو» می‌توانست شامل یک یا چند جمله باشد که در آن یکی از طرفین به طور واضح یا ضمنی، اقدام به توصیه می‌کرد.

تحلیل داده‌ها در دو فاز کمی و کیفی و به روش «تحلیل محتوای هدایت‌شده» انجام گرفت. ابتدا، تمامی داده‌های متنی بارها و بارها مطالعه شدند تا موارد حاوی کنش گفتار توصیه، اعم از مستقیم و غیرمستقیم، شناسایی شوند. سپس بر اساس چارچوب هینکل، هر نمونه شناسایی‌شده کدگذاری شد و در یکی از سه دسته مستقیم، محتاطانه یا غیرمستقیم قرار گرفت. در مرحله بعد، نمونه‌هایی که در چارچوب سه‌گانه فوق جای نمی‌گرفتند یا دارای ویژگی‌های متمایزکننده بودند، با برچسب‌های جدید (مانند «توصیه جمعی»، «توصیه ناظر بر گذشته» و ...) کدگذاری شدند. این مرحله، بخش کیفی و اکتشافی تحلیل را تشکیل می‌داد. سپس برای اطمینان از عینیت و قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها، از روش قابلیت اعتماد بین ارزیاب^{۵۶} استفاده شد. بدین منظور، ۲۰٪ از داده‌ها (به صورت تصادفی سیستماتیک) در اختیار یک زبان‌شناس دیگر با سابقه مطالعات کاربردشناسی قرار گرفت. پس از آموزش چارچوب کدگذاری اولیه (هینکل) و تعاریف عملیاتی، از او خواسته شد تا داده‌های منتخب را مستقل از پژوهشگر، کدگذاری کند. سپس، درصد توافق بین دو کدگذار با استفاده از فرمول ساده

^{۵۴} Impersonal statements

^{۵۵} indirect advice

^{۵۶} Inter-rater Reliability

(تعداد موارد توافق / کل موارد) $\times 100$ ، محاسبه شد که عدد ۸۷٪ به دست آمد. این رقم نشان‌دهنده قابلیت اعتماد و پایایی مطلوب کدگذاری‌هاست. سرانجام، داده‌های کدگذاری‌شده هم به صورت کمی (برای نشان دادن الگوهای فراوانی و توزیع آماری) و هم به صورت کیفی (برای تفسیر عمق معنا، کارکردهای گفتگویی و تبیین دلایل وجود الگوها) تحلیل شدند.

۴. توصیف داده‌ها

۴.۱. بررسی توصیه‌ها در نمایشنامه‌های رادی بر اساس مدل هینکل (1997)

۴.۱.۱. نمایشنامه افول

- توصیه مستقیم:

مرسده: ؟ من اینجا پشت هستم، تو حق نداری فکر کنی. (توصیه مستقیم) حرف بزن، بگو، یه چیزی بگو. (توصیه مستقیم) (افول، پرده پنجم، ص: ۱۵۳)

- توصیه محتاطانه:

مرسده: ولی پدر یه چیز دیگه می‌گه؛ می‌گه تو رفتی رشت اون یه راسته مغازه رو بفروشی. جهانگیر: چاره‌ای نبود عزیزم. الان فصل‌شه مدرسه باید ساخته بشه. مرسده: پس چرا باهاش در میون نداشتی؟ (توصیه محتاطانه) شاید نیازی به فروش مغازه‌ها نبود. (توصیه محتاطانه) جهانگیر: اون چشم نداره من حتی یه قدم به گيله‌مردها نزدیک بشم؛ در صورتی که مدرسه برا من وسیله‌س. (افول، پرده اول، ص: ۲۹)

- توصیه غیرمستقیم:

مرسده: این پوتین‌ها خسته‌ات نمی‌کنه؟ (توصیه غیرمستقیم) جهانگیر: مزرعه تا پاشنه آبه ... دماغ بود. مرسده: برای اینکه رو زمین پدرم کار می‌کنی؛ اما هیچوقت اونو در جریان نمی‌ذاری عزیزم. (توصیه غیرمستقیم) جهانگیر: ... (افول، پرده اول، ص: ۲۹)

جدول ۱- فراوانی توصیه‌ها در نمایشنامه افول

Table 1- The frequency of Advice in Ofoul

توصیه	مستقیم	با احتیاط	غیرمستقیم	مجموع
مرد	۱	۰	۰	۱
زن	۱۲	۵	۲	۱۹
مجموع	۱۳	۵	۲	۲۰

بر اساس یافته‌های مندرج در جدول شماره ۱، از مجموع ۲۰ توصیه در نمایشنامه افول جهانگیر تنها یک توصیه مستقیم به همسرش مرسده می‌کند و در مقابل، مرسده ۱۹ توصیه به جهانگیر می‌کند. مرسده ۱۲ توصیه را به صورت مستقیم، ۵ توصیه را با احتیاط، ۲ توصیه را غیرمستقیم به شوهر خود می‌کند. تمامی توصیه‌های ارائه‌شده بدون درخواست بوده است.

۴.۱.۲. نمایشنامه روزنه آبی

- توصیه مستقیم:

پيله آقا: می‌رم پایین، دفتر دستک منم اون‌جاس. خانمی: تو، باید، باشی. (توصیه مستقیم)؛ اونا همین حالا ممکنه بیان.

پيله آقا: وقتی اومدن، بگو آقا کسالت داره. (توصیه مستقیم) بگو زردباش به هم خورده، ثقل سرد کرده، (توصیه مستقیم) بگو، اصلاً بگو رو به قبله‌س، خلاص. (توصیه مستقیم)

- توصیه محتاطانه:

خانمی: آخه تا کی باید از دست تو خفت بکشم و پیش مردم سرشکسته باشم؟ چرا خودتو سبک می‌کنی مرد؟ (توصیه محتاطانه) آخه عزتی، احترام ... چرا انقدر دور از آدمیزادی؟ (توصیه محتاطانه)

پيله آقا: وقتی قشون می‌کشن و شیش تا آدم رنگ و با رنگ سرریز می‌کنن خونه من ... بی‌وجدان‌ها، حتی پاچ خانوم شونم بسیج کردن! خانمی: تو به پاچ خانم شون چیکار داری؟ خب اونم آدم شونه. (توصیه محتاطانه)

پيله آقا: کارد به اون وسط شکمش بخوره، سفره منو چپو کرد که. (روزنه آبی، پرده دوم، ص: ۴۹-۵۰).

- توصیه غیر مستقیم:

خانمی: فقط یه خورده عار ناموس داشته باش، یه خورده ملاحظه دخترتو بکن.

- پيله آقا: اشک‌ها تو پاک کن. خوش ندارم بهش رو بدی. (توصیه غیر مستقیم) وقتی اومد، زود برو. (روزنه آبی، پرده دوم، ص: ۶۸-۶۹)

جدول ۲- فراوانی توصیه‌ها در نمایشنامه روزنه آبی

Table 2- The frequency of Advice in Rowzane Abi

توصیه	مستقیم	با احتیاط	غیر مستقیم	مجموع
مرد	۶	۰	۱	۷
زن	۱۰	۷	۱	۱۸
مجموع	۱۶	۷	۲	۲۵

بر اساس یافته‌های مندرج در جدول شماره ۲، از مجموع ۲۵ توصیه در نمایشنامه روزنه آبی ۱۸ توصیه را خانمی و ۷ توصیه را پيله آقا ارائه می‌کند. پيله آقا ۶ توصیه مستقیم و یک توصیه غیر مستقیم به همسرش می‌کند و در مقابل خانمی ۱۰ توصیه مستقیم، ۷ توصیه با احتیاط و یک توصیه غیر مستقیم به شوهرش می‌کند. در مجموع سهم هر توصیه به ترتیب ۱۶ توصیه مستقیم، ۷ توصیه محتاطانه و ۲ توصیه غیر مستقیم است. تمامی توصیه‌های ارائه‌شده بدون درخواست بوده است.

۳.۱.۴. نمایشنامه مرگ در پاییز

- توصیه مستقیم:

مشدی: ولم کن مادر! (توصیه مستقیم) می‌خوام صداشو تو حلقومش خفه کنم. مچمو ول کن! (توصیه مستقیم)

گل خانم: تورو خدا شیطانو لعنت کن مشدی؛ (توصیه مستقیم) غضب چشمتو گرفته نمی‌فهمی چی کار می‌کنی؟ (مرگ در پاییز، محاق، ص: ۳۹)

- توصیه محتاطانه:

گل خانم: فدای سرت مشدی. پیش اومد دیگه؛ غصه نداره که. (توصیه محتاطانه) (مرگ در پاییز، محاق، ص: ۲۴)

جدول ۳- فراوانی توصیه‌ها در نمایشنامه مرگ در پاییز

Table 3- The frequency of Advice in Marg dar Paez

توصیه	مستقیم	با احتیاط	غیر مستقیم	مجموع
مرد	۲	۰	۰	۲
زن	۷	۱	۰	۸
مجموع	۹	۱	۰	۱۰

بر اساس یافته‌های مندرج در جدول شماره ۳، از مجموع ۱۰ توصیه در نمایشنامه روزنه آبی ۱۱ توصیه را گل خانم و ۲ توصیه را مشدی ارائه می‌کند. مشدی تنها دو توصیه مستقیم به همسرش می‌کند و در مقابل گل خانم ۷ توصیه مستقیم، یک توصیه با احتیاط. تمامی توصیه‌های ارائه‌شده بدون درخواست بوده است.

۴.۱.۴. نمایشنامه از پشت شیشه‌ها

- توصیه مستقیم:

بامداد: از ۱۰ تا پله که بالا میام، نفسم به تنگی می‌افته.

مریم: این روزا سیگارتم زیاد کردی. دیگه نکش!... (توصیه مستقیم)

(از پشت شیشه‌ها، ص: ۷۰)

- توصیه محتاطانه:

مریم: یه خورده ترب گرفتم می‌خوام رنده کنم؛ می‌گن واسه نفخ معده خوبه. (توصیه محتاطانه)

بامداد: بد نیس خودتو به یه متخصصی نشون بدی. (توصیه محتاطانه)

(از پشت شیشه‌ها، ص: ۶۷)

- توصیه غیرمستقیم:

صدای گریه بچه

مریم: نمی‌دونم این همه صدا از کجاش میاد. تازگی گوش‌های من خیلی حساس شده... سرم چقدر درد می‌کنه.

بامداد: تو دواخونه آسپیرین هست. (توصیه غیرمستقیم)

(از پشت شیشه‌ها، ص: ۳۷-۳۶)

جدول ۴- فراوانی توصیه‌ها در نمایشنامه از پشت شیشه‌ها

Table 4- The frequency of Advice in Az Poshte Shisheha

توصیه	مستقیم	با احتیاط	غیرمستقیم	مجموع
بامداد	۰	۰	۳	۳
مریم	۱	۰	۰	۱
آقای درخشان	۱	۳	۱	۵
خانم درخشان	۳	۳	۲	۸
مجموع	۵	۶	۶	۱۷

بر اساس یافته‌های مندرج در جدول شماره ۴، از مجموع ۱۷ توصیه در نمایشنامه از پشت شیشه‌ها ۸ توصیه را مردان و ۹ توصیه را زنان ارائه می‌کند. از میان توصیه‌ها، توصیه‌های با احتیاط و غیرمستقیم هر کدام دارای فراوانی ۶ می‌باشند و فراوانی توصیه مستقیم ۵ مورد می‌باشد. تمامی توصیه‌های ارائه‌شده بدون درخواست بوده است.

۵.۱.۴. نمایشنامه منجی در صبح نمناک

- توصیه مستقیم:

شایگان: تو رفیق راه منی، مگر نه؟ پس بهم کمک کن دست (توصیه مستقیم) مرا بگیر (توصیه مستقیم) و نگذار در این مرحله سقوط کنم.

(توصیه مستقیم) ناملایمات زندگی را با من تحمل کن (توصیه مستقیم) و مرا ببخش، (توصیه مستقیم) این تمام توقعی است که از تو

دارم.

کتابیون: ...

شایگان: حالا دو قطره از آن اشک‌های غلطان بریز تا در مقابل قشنگ‌ترین مرواریدهای دنیا زانو بزنی! (توصیه مستقیم)

کتابیون: شوخی نکن! (توصیه مستقیم)

شایگان: جدی می گویم ... گاهی سرت را بگذار روی شانه من (توصیه مستقیم) و بهم تکیه کن. (توصیه مستقیم) گاهی آهسته شکایت کن. (توصیه مستقیم) گاهی هم معذرت بخواه. (توصیه مستقیم) این خیلی خوب است کتی جان.

(منجی در صبح نمناک، چشم افعی، ص: ۹۸)

- توصیه محتاطانه:

کتابیون: اگر دلت به این خوش، برش دار، نخواستم. (توصیه محتاطانه)

شایگان: تو چرا موقعیت مرا در نظر نمی گیری؟ (توصیه محتاطانه) (منجی در صبح نمناک، چشم افعی، ص: ۹۶)

جدول ۵- فراوانی توصیه‌ها در نمایشنامه منجی در صبح نمناک

Table 5- The frequency of Advice in Monji dar Sobhe Namnak

توصیه	مستقیم	با احتیاط	غیر مستقیم	مجموع
مرد	۱۶	۱۱	۰	۲۷
زن	۵	۷	۰	۱۲
مجموع	۲۱	۱۸		۳۹

بر اساس یافته‌های مندرج در جدول شماره ۵، از مجموع ۳۹ توصیه در نمایشنامه افول ۲۷ توصیه را شایگان و ۱۲ توصیه را کتابیون ارائه می‌کند. در میان توصیه‌های شایگان ۱۶ توصیه مستقیم، ۱۱ توصیه با احتیاط وجود دارد. توصیه‌های کتابیون مشتمل بر ۵ توصیه مستقیم و ۷ توصیه با احتیاط است. تمامی توصیه‌های ارائه شده بدون درخواست بوده است.

۶.۱.۴. نمایشنامه هاملت با سالاد فصل

- توصیه مستقیم:

ماه سیما: دمی جان یادت باشه: (توصیه مستقیم) وقتی تورو بهش معرفی کردم، آبروی منو حفظ کنی‌ها. (توصیه مستقیم)

دماغ:...

ماه سیما: وقار نشون بدی، (توصیه مستقیم) لطیف باشی، (توصیه مستقیم) دگمه‌ها تو ببندی. (توصیه مستقیم)

(هاملت با سالاد فصل، دماغ به حجله می‌رود، ص: ۱۵-۱۴)

جدول ۶- فراوانی توصیه‌ها در نمایشنامه هاملت با سالاد فصل

Table 6- The frequency of Advice in Hamlet ba Salade Fas

توصیه	مستقیم	با احتیاط	غیر مستقیم	مجموع
مرد	۰	۰	۰	۱
زن	۳۶	۰	۰	۳۶
مجموع	۳۶	۰	۰	۳۷

بر اساس یافته‌های مندرج در جدول شماره ۶، از مجموع ۳۷ توصیه در نمایشنامه هاملت با سالاد فصل ۳۶ توصیه را ماه سیما و تنها یک توصیه را دماغ ارائه می‌کند. کلیه توصیه‌های ماه سیما از نوع توصیه مستقیم است.

۷.۱.۴. نمایشنامه پلکان

- توصیه مستقیم:

محترم (زن بلبل): شما هم برای خدا حافظی باید میومدین پایین. (توصیه مستقیم) (پلکان، ص: ۱۱۷)

- توصیه محتاطانه:

بلبل: شنیدی محترم؟ دیروز اومده، هفته آینده برمی‌گرده!

محترم: حالا به حرفی زده؛ چرا پی می‌کنی آقا؟ (توصیه محتاطانه) (پلکان، ص: ۱۱۹)

جدول ۷- فراوانی توصیه‌ها در نمایشنامه پلکان

Table 7- The frequency of Advice in Pellekan

توصیه	مستقیم	با احتیاط	غیر مستقیم	مجموع
مرد	۰	۰	۰	۰
زن	۵	۴	۰	۹
مجموع	۵	۴	۰	۹

بر اساس یافته‌های مندرج در جدول شماره ۷، کل ۹ توصیه نمایشنامه پلکان را محترم به بلبل می‌کند. از میان این توصیه‌ها، ۵ توصیه مستقیم و ۴ توصیه با احتیاط صورت می‌گیرد. تمامی توصیه‌های ارائه شده بدون درخواست بوده است.

۸.۱.۴. نمایشنامه آهسته با گل سرخ

- توصیه مستقیم:

دیلمی: مقام همایونی خیلی وقته به لنگ پا ایستاده؛ باید بشینه سر جاش. (توصیه مستقیم)

شمس الملوک: وا، تورو خدا این حرفو نزن؛ دلتون میاد؟ (آهسته با گل سرخ، ص: ۱۷)

- توصیه محتاطانه:

دیلمی: جلوی من به قدری ملاحظه می‌کردی شمس. (توصیه محتاطانه)

شمس الملوک: من اینجوری زندگی نکرده‌ام عبدالحسین خان.

- توصیه غیر مستقیم:

دیلمی: الاهی، به قدر برگ درختان شکر! الاهی به اندازه ریگ بیابان شکر! ... کوفته لذیدی بود.

شمس الملوک: دوغ نخوردین عبدالحسین خان؛ دوغ اراجله. (توصیه غیر مستقیم) (آهسته با گل سرخ، ص: ۱۳)

- توصیه جمعی:

دیلمی: من و توریگ ته جویم شمس جان؛ باید بیشتر از اینا قدر همدیگه رو بدونیم. (توصیه جمعی)

(آهسته با گل سرخ، ص: ۷۲)

جدول ۸- فراوانی توصیه‌ها در نمایشنامه آهسته با گل سرخ

Table 8- The frequency of Advice in Ahesteh ba Gole Sorkh

توصیه	مستقیم	با احتیاط	غیر مستقیم	مجموع
مرد	۰	۴	۰	۴
زن	۰	۴	۰	۴
مجموع	۰	۸	۰	۸

بر اساس یافته‌های مندرج در جدول شماره ۸، از مجموع ۸ توصیه در نمایشنامه آهسته با گل سرخ ۴ توصیه را دیلمی به شمس‌الملوک و ۴ توصیه را شمس‌الملوک به دیلمی می‌کند. اکثر توصیه‌ها (۸ مورد) توصیه محتاطانه است که سهم هر دو ۴ مورد است. تمامی توصیه‌های ارائه‌شده بدون درخواست بوده است.

۹.۱.۴. نمایشنامه آمیز قلمدون

- توصیه مستقیم:

شوکت: بیا جونم، اینم نخودچی. مواظب باش ثقل نکنی. (توصیه مستقیم)
شکوهی: متشکرم شوکت جون.
شوکت: پر شالتم بگیر دم دهنه که باد نخوری بجای؛ (توصیه مستقیم) زیپتم بکش. (توصیه مستقیم)

جدول ۹- فراوانی توصیه‌ها در نمایشنامه آمیز قلمدون

Table 9- The frequency of Advice in Amiz Ghalamdoon

توصیه	مستقیم	با احتیاط	غیر مستقیم	مجموع
مرد	۰	۰	۰	۰
زن	۷	۰	۰	۷
مجموع	۷	۰	۰	۷

بر اساس یافته‌های مندرج در جدول شماره ۹، در نمایشنامه آمیز قلمدون صرفاً ۷ توصیه مستقیم وجود دارد که آن هم از سوی شوکت به شکوهی ارائه می‌شود. تمامی توصیه‌های ارائه‌شده بدون درخواست بوده است.

۱۰.۱.۴. نمایشنامه کاکتوس

- توصیه مستقیم:

رزیتا: باید خیلی مراقبت کنی کنت. (توصیه مستقیم) (کاکتوس، ص: ۶۳)

- توصیه محتاطانه:

رزیتا: باوجود این مرد نباید گریه کنه کنت (توصیه محتاطانه) (کاکتوس، ص: ۶۶)

- توصیه غیر مستقیم:

رزیتا: کلاهم که نداشتی. (توصیه غیر مستقیم)
کنت: بابا بذار سرم یه هوایی بخوره. (کاکتوس، ص: ۶۰)

ها در نمایشنامه کاکتوس جدول ۱۰- فراوانی توصیه

Table 10- The frequency of Advice in Cactus

توصیه	مستقیم	با احتیاط	غیر مستقیم	مجموع
مرد	۰	۰	۰	۰
زن	۷	۲	۲	۱۱
مجموع	۷	۲	۲	۱۱

بر اساس یافته‌های مندرج در جدول شماره ۱۰، کلیه ۱۱ توصیه در نمایشنامه کاکتوس را رزیتا به کنت می‌کند. در توصیه رزیتا به کنت ۷ مورد توصیه مستقیم و ۲ توصیه غیر مستقیم، ۲ مورد توصیه با احتیاط مشاهده می‌شود. تمامی توصیه‌های ارائه‌شده بدون درخواست بوده است.

۲.۴. بسط مدل هینکل (۱۹۹۷)

هینکل در سال ۱۹۹۷ توصیه‌ها را به سه دسته مستقیم، غیرمستقیم و با احتیاط تقسیم‌بندی می‌کند. کوپر^{۵۷} (۲۰۱۰) مدل هینکل را در محیط‌های سازمانی و فضاهای ارتباطات رایانه‌ای به کار گرفت و در بررسی توصیه‌های مادرانه در وبسایت LiveJournal.com دریافت که علاوه بر توصیه‌های مستقیم، غیر مستقیم و با احتیاط، مشاورین نوعی توصیه دیگر را به افراد ارائه می‌کردند که آن را شرح تجربه شخصی^{۵۸} نام نهاد که در آن توصیه‌کننده تجربه خویش را در برخورد با مشکلی مشابه برای مخاطب به‌عنوان توصیه شرح می‌دهد. در جدول ۱۱، فراوانی توصیه‌هایی که الگوی هینکل قادر به طبقه‌بندی آنها نیست، ذکر شده است.

۱.۲.۴. توصیه‌های جمعی

در بررسی نمایشنامه‌های اکبر رادی نیز توصیه‌های وجود دارد که در این سه دسته قرار نمی‌گیرند و در داده‌های این پژوهش نیز شرح تجربه شخصی کوپر نیز جایی ندارد. در داده‌های این پژوهش نوعی توصیه وجود دارد که در آن توصیه‌کننده خود را نیز مشمول توصیه می‌کند؛ به عبارتی مخاطب توصیه، هم توصیه‌دهنده و هم توصیه‌شونده است. این نوع توصیه را پژوهشگر «توصیه جمعی» نامیده است؛ نمونه‌های زیر از این دسته محسوب می‌شوند:

- ۱- مرسله: حالا دیگه باید حرف بزنیم. (توصیه جمعی) باید به خودمون برسیم. (توصیه جمعی) باید گذشته‌ها رو فراموش کنیم. (توصیه جمعی). افول
- ۲- آقا: اگه اینا تا دو ساعت دیگه، نیا تکیف ما چیه؟ وقتی بهتون می‌گم: سرزده نریم خونه مردم، (توصیه جمعی) می‌گین: نه می‌گم چطوره بریم خونه بخوایم؟ (توصیه جمعی) (از پشت شیشه‌ها، ص: ۴۵)
- ۳- می‌توانیم مازیار را از پانسیون در بیاوریم و یک آپارتمان کوچک برایش بگیریم. (توصیه جمعی) (منجی در صبح نمناک، یک ترانه پاییزی، ص: ۱۵۶).
- ۴- ما باید با هم خوب تا کنیم عزیزم، (توصیه جمعی) باید با همدیگه مهربون باشیم. (توصیه جمعی) و گرنه پدربزرگ واقعاً متألم می‌شه. می‌دونی که اون خیلی خاطر منو می‌خواد. (هاملت با سالاد فصل، دماغ به حجله می‌رود، ص: ۱۹)
- ۵- دیلمی: من و توریگ ته جوییم شمسی جان؛ باید بیشتر از اینا قدر همدیگه رو بدونیم. (توصیه جمعی) (آهسته با گل سرخ، ص: ۷۲)

۲.۲.۴. توصیه‌های ناظر بر گذشته

نوع دیگری از توصیه در داده‌های این پژوهش یافت شد که در آن توصیه‌کننده بجای اینکه توصیه کند، توصیه‌ای را که قبلاً به مخاطب کرده است، خاطر نشان می‌سازد. نمونه‌هایی از این توصیه به شرح زیر است:

- ۱- آقا: وقتی بهتون می‌گم: سرزده نریم خونه مردم، می‌گین: نه، باباجان یه زنگی می‌زدی خب! (از پشت شیشه‌ها، ص: ۴۵)
- ۲- خانم: درخشان! مثل اینکه بازم گرفت. فکر می‌کنم خودشه.
- آقا: ممکنه! باد رماتیسم معمولاً حرکت می‌کنه. گاهی کتفه، گاهی دنده‌ها؛ ولی ... معذرت می‌خوام، شما نباید اون همه ترشی لیته می‌خوردین.

⁵⁷ I. Kouper

⁵⁸ Description of personal experience

۳- خانم: وای! وای! وای! ... ول کرد! آه ... چه باد پر زوری! داشتم پس می افتادم.

آقا: د شما رعایت نمی کنین دیگه خانم؛ آدم تو سمینار تربیتی که یه تغار ترشی نمی خوره. (از پشت شیشه ها، ص: ۴۸)

۳.۲.۴. توصیه به خود:

نوع دیگری از توصیه که در داده های این پژوهش یافت شد و فراوانی آن هم برابر با دو مورد است، توصیه به خود است. یعنی توصیه کننده به خودش توصیه می کند.

محترم: تاج، تو نباید سیگار بکشی؛ مگر دکتر قدغن نکرده؟

بلبل: این منو عصبانی می کنه.

محترم: من باید این جعبه لعنتی رو یه جایی قایمشم کنم (توصیه به خود). (پلکان، ص: ۱۲۰).

رزیتا: باید خیلی مراقبت کنی کنت.

کنت: جدی ها! رفتنی یادم باشه کلاه مو سرم کنم. (کاکتوس، ص: ۶۲)

۴.۲.۴. توصیه غیر مستقیم به نفع گوینده

نوع دیگری از توصیه که در داده های این پژوهش یافت شد ولی فقط یکبار اتفاق افتاد، توصیه ای است غیر مستقیم که سود آن نه به نفع مخاطب بلکه به سود خود توصیه کننده است. شمس الملوک به صورت غیر مستقیم به شوهرش توصیه می کند که خدمتکاری برای وی بیاورد. توصیه خطاب به دیلمی است؛ اما سود آن برای شمس الملوک است.

شمس الملوک: من نه کلفت می خوام نه خارجی؛ اگه یه آدمی مثل رمضان از دهات می آوردین...

دیلمی: ... با همه مشکلاتی که دارم به فکر تو هم هستم شمس جان. (آهسته با گل سرخ، ص: ۱۵)

جدول ۱۱- فراوانی توصیه هایی که در مدل هینکل وجود ندارند

Table 11- The frequency of Non Existant Advice in Hinkel's Model

نوع توصیه	توصیه جمعی		توصیه ناظر بر گذشته		توصیه به خود		توصیه به نفع گوینده	
	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد
جنست								
افول	۶	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
مرگ در پاییز	۰	۰	۳	۰	۰	۰	۰	۰
از پشت شیشه ها	۰	۳	۰	۳	۰	۰	۰	۰
منجی در صبح نمناک	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰
هاملت با سالاد فصل	۱	۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰
پلکان	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰
آهسته با گل سرخ	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۱	۰
کاکتوس	۴	۴	۰	۰	۰	۱	۰	۰
مجموع	۲۳		۶		۲		۱	

براساس آنچه که از جدول ۱۱ پیداست، در مجموع ۳۲ توصیه در نمایشنامه‌های اکبر رادی وجود دارد که الگوی **هینکل** (۱۹۹۷) قادر به طبقه‌بندی آنها نیست. فراوانی توصیه‌های جمعی، ۲۳ مورد است که از فراوانی توصیه‌های غیرمستقیم بیشتر است. هر چند طبقه‌بندی اغلب توصیه‌های نمایشنامه‌ها بر اساس تقسیم‌بندی وی قابل انجام است، اما برخی توصیه را به راحتی نمی‌توان به این طبقه‌ها تخصیص داد. همانطوری که **کوپر** (۲۰۱۰) به این تقسیم‌بندی، شرح تجربه شخصی را اضافه کرد، این پژوهش موردی از تجربه شخصی را در داده‌ها پیدا نکرد. اما در عوض تعداد ۳۲ توصیه باقی مانده بود که پژوهشگر آنها را به صورت توصیه جمعی، توصیه ناظر بر گذشته، توصیه به خود و توصیه به نفع توصیه‌کننده (گوینده) تقسیم بندی کرد. در جدول زیر فراوانی توصیه‌ها در همه نمایشنامه‌ها به تفکیک و در مجموع مشاهده می‌شود.

جدول ۱۲- فراوانی توصیه‌ها در همه نمایشنامه‌ها به تفکیک

Table 12- The frequency of Advice in Each Play

ردی ف	نمایشنامه	جنسیت	نوع توصیه							مجموع
			مستقیم	با احتیاط	غیر مستقیم	جمعی	ناظر بر گذشته	توصیه به خود	توصیه به نفع گوینده	
۱	افول	مرد	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱
		زن	۱۲	۵	۲	۶	۰	۰	۰	۲۵
۲	روزنه آبی	مرد	۶	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۷
		زن	۱۰	۷	۱	۰	۰	۰	۰	۱۸
۳	مرگ در پاییز	مرد	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲
		زن	۷	۱	۰	۰	۳	۰	۰	۱۱
۴	از پشت شیشه‌ها	مرد	۲	۳	۴	۳	۳	۰	۰	۱۵
		زن	۴	۳	۲	۰	۰	۰	۰	۹
۵	منجی در صبح نمناک،	مرد	۱۶	۱۱	۰	۱	۰	۰	۰	۲۸
		زن	۵	۷	۰	۰	۰	۰	۰	۱۲
۶	هاملت با سالاد فصل	مرد	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۱
		زن	۳۶	۰	۰	۳	۰	۰	۰	۳۹
۷	پلکان	مرد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
		زن	۵	۴	۰	۰	۰	۱	۰	۱۰
۸	آهسته با گل سرخ	مرد	۰	۴	۰	۱	۰	۰	۰	۵
		زن	۰	۴	۰	۰	۰	۰	۱	۵
۹	آمیز قلمدون	مرد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
		زن	۷	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۷
۱۰	کاکتوس	مرد	۰	۰	۰	۴	۰	۱	۰	۵
		زن	۷	۲	۲	۴	۰	۰	۰	۱۵
مجموع		مرد	۲۷	۱۸	۵	۱۰	۳	۱	۰	۶۴
		زن	۹۳	۳۳	۷	۱۳	۳	۱	۱	۱۵۱
مجموع کل			۱۲۰	۵۱	۱۲	۲۳	۶	۲	۱	۲۱۵
درصد			۵۵/۸۱	۲۳/۷۲	۵/۵۸	۱۰/۷۰	۲/۷۹	۰/۹۳	۰/۴۷	۱۰۰

۵. بحث و نتیجه گیری

در پاسخ به سؤال اول نتایج نشان داد که بین زنان و مردان از نظر درخواست توصیه از یکدیگر تفاوتی وجود ندارد و اصولاً ارائه توصیه در روابط زناشویی در نمایشنامه‌های رادی به هیچ وجه درخواست شده نیست؛ زن و مرد بدون اینکه از همدیگر درخواستی مبنی بر ارائه توصیه داشته باشند، مخاطب توصیه یکدیگر قرار می‌گیرند. زنان و مردانی که زندگی چندین و چند ساله را با هم زیسته‌اند و در صحنه‌هایی از زندگی درگیر مسائل مشترک مانند شکست (جهانگیر در افول، مشدی در مرگ در پاییز، شایگان در منجی، دواغ در هاملت با سالاد فصل) سلامتی (کنت در کاکتوس، شکوهی در آمیز قلمدون) و تلاش برای بهبود وضعیت فرزندان خود (خانمی در روزنه آبی، شمس الملوک در آهسته با گل سرخ) و ... می‌شوند، به خود اجازه می‌دهد که بدون درخواست اقدام به ارائه توصیه کند.

در پاسخ به سؤال دوم یافته‌های کمی نشان می‌دهد زنان با سهم ۷۰.۲۳٪ (۱۵۱ مورد از ۲۱۵ مورد)، به‌طور معناداری بیش از مردان (۲۹.۷۷٪، ۶۴ مورد) اقدام به توصیه می‌کنند. این آمار را نمی‌توان صرفاً به ویژگی‌های زیستی ذاتی نسبت داد، بلکه باید در بافت اجتماعی - فرهنگی آثار رادی و نقش‌های انتسابی تفسیر کرد. در بسیاری از نمایشنامه‌ها (مانند «افول»، «هاملت با سالاد فصل»، «کاکتوس»)، زنان در نقش «مدیران عاطفی» و «سامان‌دهندگان بحران» خانوار ظاهر می‌شوند که سعی در حفظ انسجام خانواده، حل تعارضات و جهت‌دهی به رفتار همسران خود دارند. توصیه‌های مکرر و گاهی مستقیم آنان (با ۶۱.۵۹٪ از کل توصیه‌های زنان) بازتابی از این مسئولیت‌گذاری اجتماعی و عاطفی است. برای مثال، شخصیت «ماه‌سیما» در «هاملت با سالاد فصل» با ۳۶ توصیه صرفاً مستقیم، در نقش یک راهنمای مقتدر و اصلاح‌گر ظاهر می‌شود که می‌کوشد زندگی شوهرش را از طریق دستورات مستقیم سامان بخشد. این الگو می‌تواند هم نشان‌دهنده قدرت عمل زنان در این روابط و هم بار سنگین مسئولیتی باشد که بر دوش آنان گذاشته شده است.

در پاسخ به سؤال سوم، تحلیل ۲۱۵ مورد کنش گفتار توصیه در ۱۰ نمایشنامه منتخب، الگوهای پیچیده و جالبی را آشکار کرد. توصیه‌های مستقیم برخلاف یافته‌های رایج در بافت‌های نهادی که بر تعدیل، احتیاط و غیرمستقیم‌گویی تأکید دارند، در نمایشنامه‌های رادی، توصیه‌های مستقیم با ۵۵.۸۱٪ فراوانی (۱۲۰ مورد از ۲۱۵ مورد)، گونه مسلط و بلامنازع هستند. این صراحت زبان‌شناختی را می‌توان با ویژگی‌های منحصر به فرد بافت زناشویی و موقعیت دراماتیک تبیین کرد؛ در روابط نزدیک و طولانی‌مدت، افراد احساس می‌کنند نیاز کمتری به رعایت تشریفات زبانی و حفاظت از وجهه مستقل طرف مقابل دارند. جمله‌ای مانند «دیگه نکش!» (مریم به بامداد در «از پشت شیشه‌ها») اگرچه از نظر دستوری کاملاً مستقیم و آمرانه است؛ اما در بافت رابطه عاطفی و نگرانی برای سلامت همسر، می‌تواند نشان‌دهنده دغدغه، مسئولیت و توجه تعبیر شود، نه صرفاً تحمیل و دستور. این مجوز صمیمیت باعث می‌شود وجهه تهدیدکننده توصیه مستقیم تا حد زیادی خنثی شود. به‌علاوه، بسیاری از توصیه‌ها در اوج موقعیت‌های بحرانی، تنش‌زا و پراضطراب داستان ارائه می‌شوند. در این شرایط، صراحت کارکردی عملی و فوری پیدا می‌کند. برای مثال، فریاد جهانگیر «مچمو ول کن!» در نمایشنامه «افول» در اوج یک درگیری عاطفی و فیزیکی رخ می‌دهد و بازتابی بی‌واسطه از هیجان، خشم و درماندگی لحظه است، نه یک استراتژی زبانی از پیش طراحی شده. در چنین موقعیت‌هایی، زبان به سطح اولیه و کارکردی خود بازمی‌گردد. این پژوهش تحقیقات دیلستر^{۵۹} و همکاران (۲۰۰۳)، بورتن (۲۰۰۴) و کیم و همکاران (۲۰۱۶) مبنی بر اینکه توصیه‌های بدون درخواست را مضر می‌دانند تأیید نمی‌کند چون بر خلاف نظر آنها، توصیه زنان به شوهران و مردان به همسران خود بر خودمختاری آنها تأثیر منفی نمی‌گذارند و تحمیل‌کننده محسوب نمی‌شوند و مقاومتی را در دیگری بر نمی‌انگیزد و از این نظر با یافته‌های پژوهش ریکسونی و همکاران (۲۰۱۴) که توصیه‌های بدون درخواست ارائه شده از سوی همسران و شوهران را با مقاومت می‌داند، در اغلب موارد بجز (منجی در صبح نمناک و روزنه آبی) همسو نیست. اما یافته‌های این پژوهش با یافته‌های *القرنی* (۲۰۲۴) همسو است و صراحت در گفتار و ارائه نصیحت بدون هیچ پرده‌پوشی را می‌توان از ویژگی اصلی این ارتباط زناشویی قلمداد کرد.

در پاسخ به سؤال چهارم، یکی از یافته‌های مهم و بدیع این پژوهش، شناسایی گونه «توصیه جمعی» با ۱۰.۷۰٪ فراوانی (۲۳ مورد) است. در این گونه، گوینده با استفاده از ضمیر «ما»، خود را نیز مخاطب و مشمول توصیه قرار می‌دهد (مرسده در «افول» خطاب به جهانگیر می‌گوید:

⁵⁹ T. J. Deelstra

«حالا دیگه باید حرف بزنیم. باید به خودمون برسیم. باید گذشته‌ها رو فراموش کنیم»؛ این ساختار زبانی، یک استراتژی کاربرشناختی هوشمندانه و ظریف است. از یک سو، با شریک کردن خود در عمل مورد نظر، به طور چشمگیری از بار تحکم‌آمیز و یک‌طرفه توصیه می‌کاهد و آن را از یک «دستور» فردی به یک «هدف مشترک» یا «تعهد دوطرفه» تبدیل می‌کند. از سوی دیگر، با ایجاد حس هم‌سرنوشتی و هم‌سویی، مخاطب را برای پذیرش توصیه ترغیب و متقاعد می‌سازد. این یافته به وضوح ناتوانی مدل هینکل در پرداختن به ابعاد رابطه‌ای و جمعی (در مقابل ابعاد صرفاً فردی) کنش‌گفتار توصیه را نشان می‌دهد. توصیه جمعی در بافت خانواده، نه یک کنش گفتاری ساده، بلکه یک «کنش رابطه‌ساز» است. علاوه بر «توصیه جمعی»، تحلیل داده‌ها منجر به شناسایی دو گونه دیگر شد که در چارچوب هینکل جای نمی‌گیرند و بسط مدل را ضروری می‌سازند:

- توصیه ناظر بر گذشته: در این گونه که ۶ مورد (۲۰۷۹٪) بود، گوینده به توصیه‌ای که قبلاً ارائه کرده اما رعایت نشده است، اشاره و آن را یادآوری می‌کند (نمونه: آقای درخشان در «از پشت شیشه‌ها»: «شما نباید اون همه ترشی لپته می‌خوردین»). این گونه، کارکردی فراکاربردی و فراآگاهانه دارد. هدف اصلی، ارائه توصیه جدید نیست، بلکه «سرزنش»، «اعتراض غیرمستقیم» و یادآوری کوتاهی مخاطب است. این گونه، بعد زمانی و تاریخیچه رابطه را به تحلیل گفتمان توصیه اضافه می‌کند.

- توصیه به خود: این گونه نادر (۲ مورد، ۰۹۳٪) زمانی رخ می‌دهد که گوینده به جای خطاب مستقیم به مخاطب، به خودش توصیه می‌کند (نمونه: محترم در «پلکان»: «من باید این جعبه لعنتی رو به جایی قایم‌ش کنم»). این گونه اغلب در موقعیت‌های درماندگی، ناامیدی یا برای ابراز اعتراضی غیرمستقیم و نمایشی به کار می‌رود. گوینده با نشان دادن اینکه خودش قصد انجام عمل درست را دارد، عملاً مخاطب را به انجام آن فرا می‌خواند.

این پژوهش نشان داد که کنش گفتار توصیه در بافت صمیمی و پیچیده روابط زناشویی در آثار رادی، از قواعد ساده و سراسر حاکم بر بافت‌های رسمی تبعیت نمی‌کند. صراحت بی‌پرده به جای تعدیل، اشتراک‌گذاری و هم‌سوسازی («توصیه جمعی») به جای خطاب فردی، و نقش پررنگ جنسیت به عنوان عاملی تعیین‌کننده در کمیت و کیفیت توصیه، از ویژگی‌های بارز این گفتمان است. مدل هینکل (1997) اگرچه نقطه آغاز مفیدی بود و امکان مقایسه را فراهم کرد، اما برای پوشش دادن تمامی ابعاد پویا و رابطه‌محور این بافت پیچیده کافی نبود. با شناسایی سه گونه جدید توصیه «جمعی»، «ناظر بر گذشته» و «به خود»، این پژوهش لزوم بسط این چارچوب را برای تطابق با بافت‌های ارتباطی صمیمانه به اثبات رساند. ماهیت «درخواست‌نشده» بودن تمامی توصیه‌ها، بر نقش فعال طرفین در رابطه زناشویی تأکید دارد. در کنار آن، فراوانی توصیه مستقیم، «مجوز صمیمیت» را به عنوان یک عامل کاهنده تهدید و وجهه مطرح می‌سازد و «توصیه جمعی» نیز یک استراتژی هوشمندانه برای مدیریت رابطه و کاهش بار سلطه‌جویانه توصیه محسوب می‌شود. این مطالعه نشان می‌دهد که مدل‌های تحلیل گفتمان و کنش گفتاری باید به «بافت ارتباطی» حساس باشند و برای تعمیم‌پذیری، در محیط‌های مختلف و غیررسمی آزموده شوند. پژوهش حاضر گامی در جهت بومی‌سازی و توسعه نظریه‌های غربی و تحلیل گفتمان در بستر زبان و فرهنگ فارسی، برای فهم شخصیت‌پردازی، دینامیک قدرت و روابط بینافردی در آثار ادبی، به‌ویژه نمایشنامه‌هایی با درون‌مایه خانوادگی مانند آثار رادی است.

این پژوهش مانند هر پژوهش دیگری دارای محدودیت‌هایی بود که می‌تواند چراغ راه مطالعات آینده باشد؛ داده‌های این پژوهش از متون ادبی استخراج شده‌اند که اگرچه غنی هستند، اما بازنمایی هنرمندانه از واقعیت محسوب می‌شوند. انجام مطالعات مشابه بر روی داده‌های طبیعی (مانند ضبط و تحلیل گفت‌وگوهای واقعی زوج‌های ایرانی) برای مقایسه با بازنمایی ادبی این پدیده، پیشنهاد می‌شود. اگرچه، تمرکز صرف بر آثار رادی برای عمق بخشیدن به مطالعه ضروری بود، اما یافته‌ها را به جهان نمایشی یک نویسنده محدود می‌کند. بررسی توصیه در آثار سایر نمایشنامه‌نویسان شاخص ایرانی (مانند بیضایی، ساعدی و ...) یا در گونه‌های دیگر ادبی (مانند رمان و داستان کوتاه) می‌تواند الگوهای گسترده‌تری را آشکار کند. بعلاوه، این پژوهش عمدتاً بر دو متغیر «نوع توصیه» و «جنسیت» متمرکز بود. تحلیل نقش متغیرهای دیگری مانند «طبقه اجتماعی»، «سطح تحصیلات»، «دوره تاریخی نگارش نمایشنامه» و «بافت موقعیتی خاص» (مثلاً توصیه در حضور دیگران در مقابل خلوت) می‌تواند ابعاد تازه‌ای از موضوع را بگشاید.

References

- Alqarni, M. (2024). Direct words, deep bonds: The tradition of father-son advice in ancient Arabia. *Journal of Pragmatics* 230, 15-24. [10.1016/j.pragma.2024.06.013](https://doi.org/10.1016/j.pragma.2024.06.013)
- Al-Shboul, Y. و Zarei, N. (2013). Gender differences in the appropriateness of advice giving among Iranian EFL learners. *International Journal of Language Learning and Applied Linguistics World* 3(4), 88-98.
- Angouri, J. (2012). 'Yes that's a good idea': peer advice in academic discourse at a UK university. In H. Limberg & M. A. Locher (Eds.), *Advice in Discourse* (pp. 119-143). John Benjamins Publishing Company.
- Austin, J. L. (1962). *How to do Things with Words*. Oxford University Press.
- Boatman, D. (1987). A study of unsolicited advice. *Working Papers in Educational Linguistics* 3(1), 35-68.
- Bonaccio, S., & Dalal, R. S. (2006). Advice taking and decision making: An integrative literature review, and implications for the organizational sciences. *Organizational Behavior and Human Decision Processes* 101(2), 127-151. [10.1016/j.obhdp.2006.07.001](https://doi.org/10.1016/j.obhdp.2006.07.001)
- Bresnahan, M. (1992). The effects of advisor style on overcoming client resistance in the advising interview. *Discourse Processes* 15, 229-247.
- Brown, P. & Levinson, S. C. (1987). *Politeness: Some Universals in Language Usage*. Cambridge University Press.
- Burton, P. J. (2004). Amicitia in Plautus: A study of Roman friendship processes. *American Journal of Philology* 125, 209-243.
- Dalal, R. S., & Bonaccio, S. (2010). What types of advice do decision makers prefer? *Organizational Behavior and Human Decision Processes* 112(1), 11-23.
- DeCapua, A., & Dunham, J. F. (1993). Strategies in the discourse of advice. *Journal of Pragmatics* 20, 519-531.
- DeCapua, A., & Huber, L. (1995). 'If I were you . . .': Advice in American English. *Multilingua* 14, 117-132.
- Deelstra, J. T., Peeters, M. C. W., Schaufeli, W. B., Stroebe, W., Zijlstra, F. R. H., & van Doornen, L. P. (2003). Receiving instrumental support at work: When help is not welcome. *Journal of Applied Psychology* 88(2), 324-331. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.88.2.324>
- Erickson, F., & Shultz, J. (1982). *The Counselor as Gatekeeper: Social Interaction in Interviews*. Academic Press.
- Feng, B., & Magen, E. (2016). Relationship closeness predicts unsolicited advice giving in supportive interactions. *Journal of Social and Personal Relationships* 33(6), 751-767. <https://doi.org/10.1177/0265407515592262>
- Fitzsimons, G. J. & Lehman, D. R. (2004). Reactance to Recommendations: When Unsolicited Advice Yields Contrary Responses. *Marketing Science* 23(1), 82-94. <http://www.jstor.org/stable/30036658>
- Gaik, F. (1992). Radio talk-show therapy and the pragmatics of possible worlds. In A. Duranti & Ch. Goodwin (Eds.), *Rethinking Context. Language as an Interactive Phenomenon* (pp. 271-290). Cambridge University Press.
- Goldsmith, D. and Fitch, C. (1997). The normative context of advice as social support. *Human Communication Research* 23, 454-476. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2958.1997.tb00406.x>
- Goldsmith, D. J., & MacGeorge, E. L. (2000). The impact of politeness and relationship on perceived quality of advice about a problem. *Human Communication Research* 26, 234-263. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2958.2000.tb00757.x>
- Hatamzadeh, S., & Kazemian, R. (2025). Echoes of impoliteness: Navigating identity in Pinter's Dual Landscapes. *Journal of Researches in Linguistics* 17(2), 1-14. <https://doi.org/10.22108/jrl.2024.143173.1875>
- Haverkate, H. (1984). *Speech Acts, Speakers and Hearers: Reference and Referential Strategies in Spanish*. John Benjamins Publishing Company.
- Hay, J. (1994). *Jocular abuse in the context of academic advising* [Unpublished doctoral dissertation]. University of Liverpool.
- Heritage, J., & Sefi, S. (1992). Dilemmas of advice: Aspects of the delivery and reception of advice in interactions between health visitors and first-time mothers. In P. Drew & J. Heritage (Eds.), *Talk at Work. Interaction in Institutional Settings* (pp. 359-417). Cambridge University Press.
- Hinkel, E. (1997). Appropriateness of advice: DCT and multiple choice data. *Applied Linguistics* 18(1), 1-26. <https://doi.org/10.1093/applin/18.1.1>
- Hudson, T. (1990). The discourse of advice giving in English - 'I wouldn't feed until spring no matter what you do'. *Language and Communication* 10, 285-297. [10.1016/0271-5309\(90\)90014-3](https://doi.org/10.1016/0271-5309(90)90014-3)
- Hutchby, I. (1995). Aspects of recipient design in expert advice-giving on call-in radio. *Discourse Processes* 19, 219-238. <https://doi.org/10.1080/01638539509544915>
- Hyland, K., Hyland, F. (2012). 'You could make this clearer': Teachers' advice on ESL academic writing. In H. Limberg & M. A. Locher (Eds.), *Advice in Discourse* (pp. 53-71). John Benjamins Publishing Company.
- Jefferson, G., & Lee, J. R. E. (1992). The Rejection of advice: Managing the problematic convergence of a 'troubles-telling' and a 'service encounter'. In P. Drew & J. Heritage (Eds.), *Talk at Work. Interaction in Institutional Settings* (pp. 521-548). Cambridge University Press.
- Kazemian, R., Amouzadeh, M., Heine, B., & Rezaei, H. (2025). Beyond sentence grammar: Persian directives in interaction. *Journal of Pragmatics* 236, 40-59. [10.1016/j.pragma.2024.12.010](https://doi.org/10.1016/j.pragma.2024.12.010)
- Kazemian, R., Amouzadeh, M., & Asadi, H. (2025). The interface of prosody and pragmatics: A phono-pragmatic analysis of bebin ('look') in Persian. *Language & Communication* 104, 29-49. [10.1016/j.langcom.2025.06.004](https://doi.org/10.1016/j.langcom.2025.06.004)

- Kim, T., W.G. Kim, and H. Kim, (2016). The effects of perceived justice on recovery satisfaction, trust, word-of-mouth, and revisit intention in upscale hotels. *Tourism Management* 30, 51–62.
- Kouper, I. (2010). The Pragmatics of Peer Advice in a LiveJournal Community. *Language@Internet* 7, 1-19. <https://scholarworks.iu.edu/journals/index.php/li/article/view/37582>
- Landis, B., Fisher, C. M., & Menges, J. I. (2022). How employees react to unsolicited and solicited advice in the workplace: Implications for using advice, learning, and performance. *Journal of Applied Psychology* 107(3), 408–424. <https://doi.org/10.1037/apl0000876>
- Leppänen, V. (1998). The straightforwardness of advice: Advice-Giving in interactions between Swedish district nurses and patients. *Research on Language and Social Interaction* 31, 209–239. https://doi.org/10.1207/s15327973rlsi3102_3
- Locher, M. A., & Hoffmann, S. (2006). The emergence of the identity of a fictional expert advice-giver in an American Internet advice column. *Text and Talk* 26, 69–106. <https://doi.org/10.1515/TEXT.2006.004>
- Locher, M., A (2006). *Advice Online: Advice-giving in an American Internet health column*. John Benjamins Publishing Company.
- Morrow, P.R. (2006). Telling about problems and giving advice in an Internet discussion forum: some discourse features. *Discourse Study* 8(4), 531-548. <https://doi.org/10.1177/14614456060618>
- Paik, J. E. (2020). The contextual effects of advice solicitation on advice outcomes: The role of perceived face threats and psychological reactance. *Communication Monographs* 87(1), 70–91. <https://doi.org/10.1080/03637751.2019.1641729>
- Palmeira, M., Spassova, G., & Keh, H. T. (2015). Other-serving bias in advice-taking: When advisors receive more credit than blame. *Organizational Behavior and Human Decision Processes* 130, 13–25. [10.1016/j.obhdp.2015.06.001](https://doi.org/10.1016/j.obhdp.2015.06.001)
- Pescetelli, N., Hauperich, A. K., & Yeung, N. (2021). Confidence, advice seeking and changes of mind in decision making. *Cognition* 215, 104810. [10.1016/j.cognition.2021.104810](https://doi.org/10.1016/j.cognition.2021.104810)
- Pilnick, A. (1999). Patient counseling' by pharmacists: Advice, information, or instruction? *Sociological Quarterly* 40, 613–622. <https://doi.org/10.1111/j.1533-8525.1999.tb00570.x>
- Pilnick, A. (2001). The interactional organization of pharmacist consultations in a hospital setting: A putative structure. *Journal of Pragmatics* 33, 1927–1945. [10.1016/S0378-2166\(00\)00079-5](https://doi.org/10.1016/S0378-2166(00)00079-5)
- Riccioni I., Bongelli R., & Zuczkowski, A. (2014). Mitigation and epistemic positions in troubles talk: The giving advice activity in close interpersonal relationships. Some examples from Italian. *Language and Communication* 39, 51–72. [10.1016/j.langcom.2014.08.001](https://doi.org/10.1016/j.langcom.2014.08.001)
- Sarangi, S., & Clarke, A. (2002). Zones of expertise and the management of uncertainty in genetics risk communication. *Research on Language and Social Interaction* 35, 139–171. https://doi.org/10.1207/S15327973RLSI3502_2
- Searle, J. R. (1969). *Speech Acts. An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge University Press.
- Shaw, C., & Hepburn, A. (2013). Managing the moral implications of advice in informal interaction. *Research on Language and Social Interaction* 16, 344e362. <https://doi.org/10.1080/08351813.2013.839095>
- Silverman, D. (1997). *Discourses of Counselling: HIV Counselling as Social Interaction*. Sage.
- Tsui, A. (1994). *English Conversation*. Oxford University Press.
- Vehviläinen, S. (2012). Question-prefaced advice in feedback sequences of Finnish academic supervisions. In H. Limberg & M. A. Locher (Eds.), *Advice in Discourse* (pp. 31-51). John Benjamins Publishing Company.
- Vine, B. (2004). *Getting Things Done at Work: The Discourse of Power in Workplace Interaction*. John Benjamins Publishing Company.
- Wardhaugh, R. (1985). *How Conversation Works*. Basil Blackwell.
- Wilson, S.R., Kunkel, A.W. (2000). Identity implications of influence goals: similarities in perceived face threats and face work across sex and close relationships. *Journal of Language and Social Psychology* 19, 195-221. <https://doi.org/10.1177/0261927X00019002002>
- Yule, G. (1996). *Pragmatics*. Oxford University Press.
- Zhang, Y. (O.) and Hyland, K. (2021). Advice-giving, Power and Roles in Theses Supervisions. *Journal of Pragmatics* 172, 35-45. [10.1016/j.pragma.2020.11.002](https://doi.org/10.1016/j.pragma.2020.11.002)